بۆچی مێش کرێچی ناو شەکردان نەبێت ؟* بەرەو گفتوگۆیەکی ڕەخنەیی – 1 – … غەمگین بۆڵی

هەمیشە مافی ئەوەمان هەیە پرسیار بکەین
بەشی یەکەم

ئەگەر لە دیدگەی (ڕۆلان بارت)ەوە لە پرۆسەی دەق بڕوانین، ئەوە
لەسەروەختی نووسین و بڵاوبوونەوەی دەقدا نووسەری دەق دەمرێت و
تەنیا دەقی نووسەر دەمێنێتەوە. بۆیە ئەوەی دەدوێت دەقی بەردەستە،
یان دوورتر بڕوانین زمانی دەقە، وەلێ ئایا نووسەر (شاعیر) ئەو
کاتە مافی ئەوەی نییە خوێنەر بێت و وەك خوێنەرێك لە بارەی
گوتراوەکان لەبارەی دەقەکەیەوە پرسیار بکات؟ منی خوێنەر مافی
خۆمە دەستپێکی گفتوگۆیەکی کراوە و قووڵ لە ڕێگەی پرسیارکردنەوە
دابمەزرێنم. وەلێ بە پاساوی بێ بنەما و دوور لە پڕەنسیپی کاری
ئەدەبی و بەبێ ئەوەی گوتارەکە ببین و بیخوێنەوە، گوتارەکە بۆ
بڵاوکردنەوە لە گۆڤاری (شیعر) ڕەتکرایەوە.
ئایا دەلوێت گوتارێك بەر لەوەی بخوێندرێتەوە، بڵێین:
بڵاونابێتەوە؟! ئایا وەك پرنسیپێکی ئەخلاقی نەدەبوایە گوتارەکە
بخوێنرێتەوە لەلایەن ئەو ستافەوە و دوای تاوتوێی کردن لەبارەیەوە
ئەوکات بڕیاری بڵاوبوونەوە و بڵاونەبوونەوەی لەسەر بدرێت؟ لەبەر
ئەوەی بەردەوام بڕیاری پێشوەختە دەدەن لەبارەی ئەزموونی
شاعیرانەوە، ئەمەیش درێژکراوەی هەمان ئەو ئەزموونە ناشیرینەیە.
ئایا دەشێت بپرسین: پاساوی بڵاونەبوونەوەی ئەم گوتارە چییە؟ ئایا
کەسێك گوتارێکی نەخوێندبێتەوە، دەتوانێت بڕیاری لەسەر بدات؟ ئایا
ئێوە چۆن بڕیاری بڵاونەبوونەوەتاندا؟ ئایا بڕواتان بە ڕەخنە
هەیە، یان ئەوەتە تەنیا بڕواتان بە گوتارەکانی خۆتان هەیە؟ ئەگەر
کەسێك ڕەخنە بگرێت، دەبێت بڕوای بە بوونی ڕەخنەیش هەبێت، ئەی
ئەگەر بڕواتان بە بوونی ڕەخنە نییە و ڕەخنە قبووڵ ناکەن و
دەرفەتی بڵاوبوونەوەی بۆچوونەکانی ئەوی دیکە نادەن، ئایا هەبوونی
ڕەخنەکانتان لە کوێ دایە؟ ئایا مافی شاعیر نییە لەو شوێنە (
گۆڤارە) ی لەسەری دەنووسرێت، وەڵام بداتەوە؟ ئەی ئەگەر نووسەرێك
بابەتێکی ڕەخنەیی لە بارەی نووسینەکانتانەوە نووسی، بڵاوی

دەکەنەوە؟ ئەگەر وەڵامەکە (بەڵێ)یە و پرەنسیپی کاری گۆڤارەکەتان هونەری ڕەخنەگرتنە، ئایا بۆچی ئەم گوتارەتان بڵاونەکردەوە. ئایا بۆچی ناتوانن ئەم گوتارە بڵاوبکەنەوە؟ جگە لەوەی ئەوە گوتارێکی ڕەخنەیی نییە، بەڵکوو گوتارێکی پرسیارییە. ئایا دەتوانن لە خۆتان بپرسن: ئایا بۆچی ناتوانن ئەم گوتارە بڵاوبکەنەوە؟

لە ژمارە شەشی گۆڤاری شیعردا بەناونیشانی (بەرەو وێرانەیەکی شیعریی، سەبارەت بە شیعری "غەمگین بێڕێی") بە پێنووسی بنووس (ئارام سەدیق)ە لەبارەی هەردووك كتێبەكەمەوە نووسراوە.(1) جێگەی ئەوەیە چەندان پرسیار ڕووبەڕووی بنووسی گوتارەکە بکەینەوە. لەبەر ئەوەنا کە ڕەخنە لە ئەزموونی شیعرییم گیراوە، بەڵکوو لەبەر ئەوەیە کە چیتر بەناوی ڕەخنەی ئەدەبییەوە قسەی سواو و دوور لە میتۆدی رەخنەیی و بنەمای زانستی ئەدەبی فڕێنەدرێنە ناو بڵاوکراوەی کوردییەوە.
لێرەدا دەبێت ددان بەوەدا بنێم کە بۆ ئەم گوتارەم سوودم لە چەند گوتار و نامەیەکی نووسەر و ڕۆمانووس (کاروان عومەر کاکەسوور) وەرگرتووە. ئەمجۆرە نووسینەیش سەرەتا هەر لە ڕێگەی (کاروان عومەر کاکەسوور)ەوە هاتە ناو ئەدەبیاتی کوردییەوە و لە ڕێگەی چەند گوتار و نامەیەکی تایبەتییەوە.

ئەمجۆرە نووسینە هێندەی مەبەستی دامەزراندنی پرەنسیپی پرسیارکردنە، هێندە عەوداڵی وەڵامدانەوە نییە. بۆیە لەم گوتارەدا وەك خوێنەرێك ئەو مافە بەخۆم بەڕەوا دەبینم کە پرسیار بکەم و لەبارەی ئەو چەمك و قسە سواو و گوتەی ناتەواو و نەشیاوانەی بە زۆر ئاخنراونەتە فۆڕمی نووسینەوە، بپرسم. ئێمە لە ڕێگەی پرسیارکردنەوە دەتوانین بگەین بە بنەمای گفتوگۆیەکی قووڵ و دوور لە بڕیاری پێشوەختە، نەوەك تەنیا قسە هەڵڕێشتن و گوێنەدانە کەسی بەرانبەر و تەنیا هەر خۆمان قسە بکەین و هەر خۆمان خاوەن دیدگەیەکی دروست بین. ئەمە هەمان پڕەنسیپی بەشێك لە مامۆستایانی ئایینییە، کە بەردەوام قسە دەکەن و گوێ بە بەرانبەرەکانیان نادەن و تەنیا خۆیان بەڕاست دەزانن و هیچ دەرفەتێك بۆ بیرکردنەوە و قووڵبوونەوە ناهێڵنەوە.